

VEJLEDNING OM DELTAGELSE I MØDE OG KURSUSARRANGEMENTER

2021

DELTAGELSE I MØDE OG KURSUSARRANGEMENTER

FORORD

FA og Finansforbundet har i fællesskab udarbejdet denne vejledende eksempelsamling, der giver løsninger på de fleste spørgsmål i forbindelse med honorering af møde- og kursusarrangementer jf. standardoverenskomstens § 22 samt § 23 om tjenesterejser.

Vejledningen er opdateret med de ændringer, der blev aftalt ved OK20.

INDHOLD

Forord	1
A. Generelt	3
B. Supplerende vedrørende deltid	7
C. Supplerende vedrørende arbejdsfrie dage/uger	7
D. Standardoverenskomstens §§ 22 og 23	7

A. Generelt

I forbindelse med mødeindkaldelser skal det altid fremgå, om der er mødepligt – og dermed betaling i henhold til gældende regler. I modsat fald er det frivilligt for medarbejderne at deltage. Hvis kurset/mødet er nødvendigt for medarbejdernes varetagelse af deres arbejdsopgaver, så er der mødepligt.

Hvis møde- og kursusarrangementet foregår på et tillægsbelagt tidspunkt, kan der være tilfælde, hvor medarbejdere, der er omfattet af reglerne om aftalt- og udvidet aftalt arbejdstid (§§ 6 og 7) er berettiget til betaling for møde- og kursusarrangementet samt tillæg, jf. § 9, stk. 4.

Det skal aftales lokalt, hvorledes reglerne praktiseres i virksomheden. Det betyder, at ledelsen og den faglige repræsentant generelt aftaler praksis for indkaldelser til møder og kurser.

Nedenstående eksempler gælder ikke for medarbejdere på jobløn med selvstændig arbejdstilrettelæggelse.

EKSEMPEL 1

Virksomheden udsender årsresultatet, som tillige er kommunikeret internt til medarbejderne. Af den interne kommunikation fremgår, at hvis medarbejderne ønsker en nærmere gennemgang og uddybning af årsresultatet, så er man velkommen onsdag kl. 16.30 - 17.30.

Svar:

Da det ikke fremgår af invitationen, at der er mødepligt, er det frivilligt at deltage i gennemgangen af årsresultatet.

Der er ikke tale om instruktion eller oplæring, der er nødvendig for, at medarbejderen kan varetage jobbet. Mødet må betragtes som et tilbud til de medarbejdere, der er interesseret i virksomhedens resultater.

Der skal ikke honoreres.

EKSEMPEL 2

Virksomheden har udsendt ny femårsplan til samtlige medarbejdere i koncernen. Planen indeholder en beskrivelse og kortlægning af de rammer og strukturer, der skal sikre virksomhedens fremtid.

Virksomhedsledelsen har besluttet, at der holdes møder regionsvis, hvor planen uddybes. Der sendes en invitation til medarbejderne, hvoraf det fremgår, at deltagelse er frivillig.

Alle møderne er fastsat til tidspunkter uden for den normale arbejdstid.

Svar:

Det er frivilligt at deltage i den uddybende gennemgang af planen. Gennemgangen indeholder ikke aktiviteter, hvor deltagerne aktivt skal medvirke ved udformningen af planer for egen afdeling. Gennemgangen indeholder ikke instruktion eller oplæring, der er nødvendig for, at medarbejderen kan varetage jobbet.

Der skal ikke honoreres.

EKSEMPEL 3

Virksomheden meddeler, at en repræsentant fra hver filial skal deltage i instruktørkursus. Det fremgår af indkaldelsen, at der er mødepligt.

Instruktørkurset starter kl. 09.00 og slutter kl. 17.00. Formålet med kurset er, at deltagerne efterfølgende skal gennemføre et tilsvarende kursus for medarbejdere i egen filial.

Deltagerne udpeges af de respektive filialledere.

Svar:

Deltagerne til instruktørkurset er udpeget af virksomheden. Det er ikke frivilligt at deltage.

Deltagelsen honoreres som arbejdstid, og den skal evt. betales som merarbejde ligesom omkostninger til transport skal betales og transporttiden der overstiger medarbejderens sædvanlige transporttid mellem hjem og arbejdssted, skal honoreres jf. § 23.

EKSEMPEL 4 A

I en afdeling er der konstateret samarbejdsvanskeligheder, hvorfor lederen har besluttet at gennemføre et teambuildingkursus. Det skal koordineres med medarbejderne hvornår kurset skal afholdes, da det forudsætter, at alle medarbejdere skal deltage. Kurset kan ikke gennemføres i arbejdstiden. Kurset starter fredag aften og slutter lørdag eftermiddag.

Svar:

Af mødeindkaldelsen fremgår det, at der er tale om en beordret aktivitet. Deltagelsen er derfor ikke frivillig.

Deltagelsen honoreres som arbejdstid, og den skal evt. betales som merarbejde. Desuden skal omkostninger til transport betales og transporttiden, der overstiger medarbejderens sædvanlige transporttid mellem hjem og arbejdssted, skal honoreres jf. § 23.

Tiden, der medgår til frokost og middag, medregnes hver med max. 30 minutter i arbejdstiden.

EKSEMPEL 4 B

Virksomheden har informeret om, at de enkelte enheder efter drøftelse mellem medarbejdere og ledelse efter medarbejdernes ønske, kan gennemføre et teambuildingkursus i samråd med HR-afdelingen.

Kurset kan ikke gennemføres i arbejdstiden, og afvikling er med start fredag aften og afslutning lørdag eftermiddag. En forudsætning for kursets gennemførelse er at så mange som muligt deltager.

Svar:

Den enkelte enhed i virksomheden kan selv beslutte at gennemføre et teambuildingkursus, hvor det er frivilligt for den enkelte medarbejder at deltage.

Der skal derfor ikke honoreres for deltagelse og heller ikke for omkostninger til transport eller transporttiden.

EKSEMPEL 5

Virksomheden har en række uddannelses tilbud, som alle har det fælles formål at forbedre medarbejderne som kunde-/erhvervsrådgivere/specialister. De enkelte uddannelser foregår over 2-3 dage som internatkursus, der starter den første dag kl. 09.00 og slutter tredjedagen kl. 16.00. Aftenundervisning i mindre omfang kan forventes.

Svar:

Det skal indledningsvist fremhæves, at der er en fælles fortolkning mellem FA og Finansforbundet, om at aftenundervisning på internatkurser ikke honoreres som merarbejde. Fortolkningen forudsætter, at aftenundervisningen/-aktiviteten er af social eller lettere karakter.

Den del der ikke er aftenundervisning betales som arbejdstid, og den skal evt. betales som merarbejde. Desuden skal omkostninger til transport betales, og transporttiden, der overstiger medarbejderens sædvanlige transporttid mellem hjem og arbejdssted, skal honoreres jf. § 23 og § 24, hvis kurset anses for at være nødvendigt, for at medarbejderen kan udøve sine nuværende jobfunktioner mere kvalificeret. Der honoreres ikke for aftenundervisning [internatkursus].

EKSEMPEL 6

Virksomheden har besluttet, at samtlige rådgivere skal gennemføre et planlægningskursus af tre dages varighed. Kurserne afvikles decentralt i fem regioner med starttidspunkt kl. 09.00 og sluttidspunkt kl. 16.30.

Kursisterne bor hjemme og sørger selv for transport til og fra kursusstedet. Det ventes, at 80 % af kursisterne kan afvikle kurset inden for normal arbejdstid [inkl. eventuel transporttid].

Svar:

Virksomhedens beslutning om, at samtlige rådgivere skal gennemføre planlægningskurset betinger, at hver enkelt kursist indkaldes til kurset, og at der er mødepligt.

Derfor skal deltagelsen betales som arbejdstid, og den skal evt. betales som merarbejde. Desuden skal omkostninger til transport betales, jf. § 24, og transporttiden, der overstiger medarbejderens sædvanlige transporttid mellem hjem og arbejdssted skal honoreres jf. § 23.

EKSEMPEL 7

Virksomheden har lavet en ny seniorrådgiveruddannelse, der afvikles som internatkursus. Det er en forudsætning for at blive seniorrådgiver, at kurset gennemføres. Uddannelsen er frivillig for medarbejderne.

Deltagelse forudsætter et betydeligt hjemmearbejde forud for hvert af de tre moduler af hver tre dages varighed. Aftenarbejde i form af opgaveløsninger skal påregnes. Uddannelsen slutter med eksamen – eventuelt om lørdagen.

Ledige stillinger besættes dels gennem opslag, dels ved at lederen opfordrer medarbejderen til at søge en stilling som seniorrådgiver. Mulighederne for advancement er gode for seniorrådgivere.

Svar:

Forudsætningerne for at deltage i seniorrådgiveruddannelsen er klart defineret. Det afgørende er, at det er frivilligt for medarbejderen at deltage i uddannelsen – selvom uddannelsen er obligatorisk for at opnå et job som seniorrådgiver.

Det forudsættes således også, at medarbejderen ikke allerede er seniorrådgiver. Der skal ikke betales for tid til forberedelse, [mer]arbejde på kursus til aftenundervisning, eksamen eller for transporttid, der overstiger medarbejderens sædvanlige transporttid mellem hjem og arbejdssted.

EKSEMPEL 8

En virksomhed arrangerer et fyraftensmøde om nye bestemmelser om certificering. Arrangementet er målrettet mod medarbejdere i Erhvervsafdelingen, mens medarbejdere fra andre afdelinger er velkomne til mødet.

Svar:

Der er tale om et værktøjskursus med konkret indhold til brug for medarbejderne i Erhvervsafdelingen, hvorfor det er obligatorisk og nødvendigt for disse medarbejdere at deltage.

Medarbejdernes deltagelse skal derfor betales som arbejdstid og den skal evt. betales som merarbejde, da arrangementet ligger uden for normal arbejdstid i tidsrummet kl. 17.00 til 19.00.

For øvrige medarbejdere, der deltager af interesse for emnet, er det frivilligt og ikke nødvendigt, hvorfor der ikke skal ske betaling.

EKSEMPEL 9

Bankens boligrådgivere mødes efter normal arbejdstids ophør med medarbejdere og indehavere i en ejendomsmæglerkæde.

Det fremgår af arrangementet, at der er tale om et møde med forretningsmæssigt indhold med en specifik dagsorden om samarbejde, henvisning af sælgere/købere mellem parterne osv.

Det fremgår endvidere, at ideen er at lære hinanden at kende og aftale retningslinjer for, hvordan samarbejdet og henvisninger kan foregå i dagligdagen. Mødet slutes med et let traktement.

Svar:

Der er tale om boligrådgivere, som deltager i et forretningsorienteret møde. Arrangementet betragtes derfor som nødvendigt for det daglige arbejde.

Deltagelsen skal betales som arbejdstid, og den skal evt. betales som merarbejde. Desuden skal omkostninger til transport betales, jf. § 24, og transporttiden, der overstiger medarbejderens sædvanlige transporttid mellem hjem og arbejdssted skal honoreres jf. § 23.

Der skal betales for den tid, der medgår til bispisningen, dog max. 30 minutter, hvis arrangementet varer udover 3 timer, jf. § 11

EKSEMPEL 10

Et pengeinstitut arrangerer et besøg hos et kreditinstitut fra kl. 16.30 til kl. 23.00, inkl. rejsetid. Programmet omfatter en rundvisning med efterfølgende middag. Alle medarbejdere kan tilmelde sig. Det fremgår ikke af invitationen, at der er mødepligt, og arrangementet er ikke nødvendigt for medarbejdernes varetagelse af deres job.

Svar:

Der skal ikke betales for deltagelsen eller omkostninger til transport og transporttiden, da det er frivilligt for medarbejderne at deltage og arrangementet ikke er nødvendigt for varetagelse af deres arbejdsopgaver.

EKSEMPEL 11 A

En virksomhed arrangerer et morgenmøde i afdelingen med generelt indhold en halv time før normal arbejdstid. Emnet er orientering om EU-direktiver. Arrangementet er frivilligt og ikke nødvendigt for arbejdet.

Svar:

Der skal ikke betales for deltagelsen eller omkostninger til transport og transporttiden, da det er frivilligt for medarbejderne at deltage og arrangementet ikke er nødvendigt for varetagelse af deres arbejdsopgaver.

EKSEMPEL 11 B

Virksomheden arrangerer et morgenmøde i afdelingen en halv time før normal arbejdstid. Emnet er introduktion af et nyt pensionsprodukt. Det fremgår af indkaldelsen, at der er mødepligt.

Svar:

Da mødet er nødvendigt for det daglige arbejde, skal der betales for deltagelsen.

B. SUPPLERENDE VEDRØRENDE DELTID

Deltidsmedarbejdere med daglig arbejdstid, fx fra kl. 08.30 til kl. 14.00.

- a. Møder/kurser, som er frivillige og strækker sig ud over den aftalte daglige arbejdstid (her kl. 14.00), skal der ikke betales for.
- b. Møder/kurser, som er nødvendige og som strækker sig ud over den aftalte daglige arbejdstid (her kl. 14.00), skal der betales for efter reglerne for merarbejde.
- c. I forbindelse med internat med aftenundervisning, betales der kun for undervisningstiden frem til, der er gået 7 timer og 24 minutter. Der betales for omkostninger til transport jf. § 24, og transporttiden, der overstiger medarbejderens sædvanlige transporttid mellem hjem og arbejdssted skal honoreres jf. § 23.

C. SUPPLERENDE VEDRØRENDE ARBEJDSFRIE DAGE/UGER

- a. Møder/kurser, som er frivillige, hvor medarbejderen ønsker at deltage på en arbejdsfri dag, skal der ikke betales for.
- b. Hvis et beordret kursus holdes på en arbejdsfri dag, har medarbejderen ret til at sige nej. Hvis medarbejderen ønsker at deltage, honoreres 1:1.

D. STANDARDOVERENSKOMSTENS §§ 22 og 23

§ 22 Deltagelse i møde- og kursusarrangementer

Stk. 1. Når virksomheden iværksætter instruktionsmøder, kurser eller anden oplæring, som er nødvendig for medarbejdernes varetagelse af deres arbejdsopgaver, er der mødepligt. Her tænkes fx på uddannelse i:

- o Produkter
- o Nye arbejdsprocesser
- o Ny teknologi
- o Teambuilding
- o Budget- og planlægningsmøder
- o Salg og marketing.

Den hertil medgåede tid betragtes som arbejdstid, ligesom § 23 om tjenesterejser finder anvendelse.

I forbindelse med mødeindkaldelser til ovennævnte møder, hvor der er mødepligt, skal dette fremgå af mødeindkaldelsen - i modsat fald er det reelt frivilligt at deltage.

Stk. 2. Det skal aftales lokalt, hvordan stk. 1 praktiseres i virksomheden.

Stk. 3. Bestemmelsen i stk. 1 gælder ikke for medarbejdere, der ansættes på jobløn med selvstændig arbejdstilrettelæggelse jf. § 8.

For medarbejdere ansat før 1. april 2020 på løntrin 73 eller højere, it-medarbejdere i lønramme 241 eller

højere og for service/teknik-medarbejdere på løntrin 67 eller højere gælder bestemmelsen i stk. 1 ikke.

§ 23 Tjenesterejser

Stk. 1. Reglerne gælder ved tjenesterejser som er aftalt i virksomhedens tjeneste ved:

- o Indenlandske tjenesterejser og
- o Tjenesterejser til europæiske destinationer.

Rejsetid medregnes som arbejdstid, i det omfang rejsetiden uden for aftalt/fastlagt arbejdstid overstiger medarbejderens sædvanlige transporttid mellem hjem og arbejdssted. Reglerne gælder tillige ved transport mellem 2 daglige arbejdssteder.

Ved oversøiske tjenesterejser med afrejse/hjemrejse lørdag/søndag/søgnehelligdage/arbejdsfrie dage gives en erstatningsfridag.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 gælder, for så vidt angår rejser til europæiske og oversøiske destinationer, ikke for medarbejdere, der ansættes på jobløn med selvstændig arbejdstilrettelæggelse jf. § 8.

For medarbejdere ansat før 1. april 2020 på løntrin 73 eller højere, it-medarbejdere i lønramme 241 eller højere og for service/teknik-medarbejdere på løntrin 67 og højere gælder stk. 1 ikke, for så vidt angår rejser til europæiske og oversøiske destinationer.

Finansforbundet
Applebys Plads 5
Postboks 1960
1411 København K
Telefon 32 96 46 00
post@finansforbundet.dk
www.finansforbundet.dk

FA
Amaliegade 7
1256 København K
Telefon 33 91 47 00
fa@fanet.dk
www.fanet.dk